

LIIKKEESSÄ!

"Tutkimustoiminta liikkeessä!"

ATK-sovellukset ja tutkimustieto - työryhmän 2. raportti

puheenjohtaja
Ari Myllyviita

Kemia

ari.myllyviita@kemianliitto.fi

Maarit Fred
Heikki Helkavuori
Asko Viitala
Jari Salomaa
Tarja Rönkkö
Kyösti Sorsa
Marja Erkkilä
Maija Karimaa

Rakennus
Viestintä
Metalli
KTV
Liikeala
Sähköliitto
SAK
SAK

maarit.fred@siikaranta.fi
heikki.helkavuori@viestintaliitto.fi
asko.viitala@metalliliitto.fi
jari.salomaa@ktv.fi
tarja.ronkko@liikeala.fi
kyosti.sorsa@sahkoliitto.fi
marja.erkkila@sak.fi
maija.karimaa@sak.fi

sihteeri
Heli Nykänen

SAK

heli.nykanen@sak.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä	3
2. Johdanto	4
2.2. ATK- sovellukset ja tutkimustietotyöryhmän toimeksianto	4
3. Tutkimusasiat	4
3.1. Jäsentilastoaineisto	4
3.2. Järjestötutkimus 2000	5
3.3. Järjestäytymisasteen seuranta	6
3.4. Muita asioita	6
4. Järjestäytymistä edistävät rekisterit	6
4.1. Hyödynnettävät rekisterit	6
LIITTEET	8
Liite 1. Työryhmän kokouksien pöytäkirjat	8
Liite 2.	

1. Tiivistelmä

Jäsentilastoaineisto

Työryhmä esittää, jäsenrakennetietokannan sisällön määrittämiseksi asetetaan työryhmä, joka kokoaa ns. tutkijatarpeet ja määrittelee optimitietuerakenteen, jonka mukaan eri jäsenrekistereistä tietokanta kootaan. Työryhmä kuulee myös työelämän tutkijoita.

Aiemman esityksen pohjalta, SAK maksaa jäsentietojen siirto- ja tietokantojen yhteensovittamisesta aiheutuvat kustannukset.

Järjestötutkimus 2000

Työryhmä esittää, että SAK:ssa seurataan säännöllisesti (nimetään vastuuhenkilö ja raportointitapa) työelämän muutosarvioita, liittojen strategioita ja niiden omia muutosarvioita. Tärkeä osa SAK:n tulevaisuuden edunvalvontaa ja ennakoivaa edunvalvontaa on tietämys näistä asioista.

Työryhmä esittää, että järjestötutkimuksesta tuotetaan osatutkimukset nuorten ja ikääntyneiden osalta.

Järjestäytymisasteen seuranta

Työryhmä esittää, että EU-työvoimatutkimuksesta pyydetään (ostetaan) tilastoajat aikasarjalla 1984-1998 ammattiliittoon kuulumisesta ja toimialoittaisesta kehityksestä.

Työryhmä esittää, että SAK virallisella kirjeellä lähestyy Tilastokeskusta, että se palauttaa ammattiliittoon kuulumista koskevan kysymyksen em. kyselyyn.

Hyödynnettävät rekisterit

SAK:lle toimitettiin aiemmin työsuojeluhallinnon rekisteri. **Työryhmä esittää**, että tältä osin työympäristöosasto selvittää pikaisesti jatkon mahdollisuuden.

Yleistä

SAK:n olisi syytä pohtia uudelleen **tutkimusvaliokunnan** perustamista **koordinoimaan liittojen tutkimustyötä ja seuraamaan mm. liittojen strategiatyötä ja siihen liittyvää selvitystyötä**. Seurantaan liittyvät ja tutkimustyötä koskevat asiat on kirjattava toimitsijoiden toimenkuviin.

2. Johdanto

2.1. **ATK-sovellukset ja tutkimustietotyöryhmän toimeksianto**

Työryhmän tehtävänä on kartoittaa ja tehdä ehdotuksia:

Järjestäytymistä tukevista ATK-tukipalvelusovelluksista sekä laatia ehdotus keinoista, joiden avulla saadaan käyttökelpoista, SAK:n alojen järjestäytymisastetta kuvaavaa tietoa mm. vertailemalla jäsenrekistereitä alueitten työpaikka- ja ammattirakenteisiin. Lisäksi tulisi kartoittaa se, miten Pohjoismaiden LO-organisaatioiden jäsen- ja rakennetietoja nykyisellään voisi hyödyntää.

a) ATK- tukipalvelusovellukset

Tehdä ehdotus keinoista, joilla voidaan saada selville tietoja uusista työpaikoista ja ammattirakenteista, jotka soveltuvat SAK:n jäsenliittojen järjestämialoille.

b) Tutkimustieto

Laatia ehdotus jäsenrekisterin yhteiskäyttötekniikasta ja menettelytavoista järjestäytymistä edistävien sisäisten tutkimusajojen suorittamisesta ja kustannuksista, tietosuojamääräykset huomioiden.

Määritellä mahdollisia aihealueita ja kysymyksiä, joita keskusjärjestön tai liittojen jäsenkyselyissä tulisi järjestäytymisvalmiuksien kannalta seurata.

Tehtävän mukaiset ehdotukset ja kuluarviot 30.1.2000 mennessä.

3. Tutkimusasiat

3.1. Jäsentilastoaineisto

Toiminnan suunnittelun ja resurssien kohdentamisen vuoksi on tärkeää, että ns. strategisen tiedon saanti turvataan. Tämä asia oli esillä jo ATK-loppuraportissa. Mm. aluetoiminnan kehittämisessä faktatiedon olemassa olo on tärkeällä sijalla.

Mm. tutkijat tarvitsevat käyttöönsä SAK:laisista liitoista yhteisen jäsenrakenteen kokoavan tietokannan. Pitäisi miettiä, mitkä edellytykset on sille, että kaikki tiedot olisivat yhdessä ja miten liitot vastaavasti hyötyisivät käytettävissä olevasta tiedosta.

Tilastokeskusten tietojen soveltaminen SAK:laiseen rekisteriin vaatii jo enemmän. Tilastokeskuksen rekistereiden hyödyntäminen, siihen minne aloille on muodostumassa uusia työpaikkoja jopa uusi toimialoja, vaatii SAK:n omilta rekistereiltä ajan tasaisuutta ja jatkuvaa vertailua ja seurantaa.

SAK:n sääntöihin on kirjattu (7§), että liittojen on osallistuttava tilastointiin. Liittokohtaisen ja keskenään vertailukelpoisen seurannan mahdollistamiseksi tilastoasioissa lähestytään liittoja. Riittävien tietokantojen saamiseksi **työryhmä esittää** aiemman lisäksi, että jäsenrakennetietokannan sisällön määrittämiseksi asetetaan työryhmä, joka kokoaa ns. tutkijatarpeet ja määrittelee optimitietuerakenteen, jonka mukaan eri jäsenrekistereistä tietokanta kootaan. Työryhmä kuulee myös työelämän tutkijoita.

Aiemman esityksen pohjalta tehdään budjettiesitykset. **Työryhmä ehdotti**, että jatkossa tietojen **siirtokustannukset maksaa SAK** ja tiedot siirretään kaikkien liittojen jäsenrekistereistä vuosittain SAK:lle. Tilastotietueen sisältö tulee tarkistaa, kuitenkin siten että nykyinen aikasarja vuosilta 87-98 on jatkossakin vertailukelpoinen tulevien vuosien tietoihin.

3.2. Järjestötutkimus 2000

Järjestötutkimuksen yhteydessä tehdään laaja rakenneselvitys - liitoilta pyydetty laaja selvitys mm. järjestäytymisasteesta, jopa sopimusaloittain. Järjestäytymisasteen selvittäminen on jatkuvasti ajankohtaista. Tutkimuksen ympäristöanalyysin on koontanut Jyrki Helin.

Tällä kertaa järjestötutkimuksen osaksi tuotetaan ns. laadullinen osio. Siinä on mukana yhdeksän liittoa. Tarkoituksena on hakea liittojen strategioita, valmiuksia ja toimia muutostilanteissa. Parempi liittojen strategiatyön tuntemus ja liittojen valitsemien linjauksien kartoitus auttaa hyvissä ajoin arvioimaan mm. sopimuskierroksien valmisteluun liittyviä asioita ja ennakoimaan syntyviä paineita.

Työryhmä esittää, että SAK:ssa seurataan säännöllisesti (nimetään vastuuhenkilö ja raportointitapa) työelämän muutosarvioita, liittojen strategioita ja niiden omia muutosarvioita. Tärkeä osa SAK:n tulevaisuuden edunvalvontaa ja ennakoivaa edunvalvontaa on tietämys näistä asioista.

Jäsentutkimus lähtee liikkeelle tammikuun toisella viikolla. Kyseessä on yli 16.000 kappaleen otos (-84 sama). Työryhmässä käytiin läpi kampanjan kannalta kiinnostavia kysymyksiä.

Työryhmä esittää, että järjestötutkimuksesta tuotetaan osatutkimukset nuorten ja ikääntyneiden osalta. Erityisesti nuorten osio on kampanjan kannalta tärkeä. Työryhmä **ei paneutunut** omien

järjestötutkimuksien **kysymyksen asetteluun**, mutta kosketteli asiaa tilastokeskuksen osalta (joka oli relevantimpi taho, kts. kohta 3.3.)

3.3. Järjestäytymisasteen seuranta

Työministeriössä on tuotettu järjestäytymisasteeseen liittyvää aineistoa. Ne ovat viimeksi kuitenkin perustuneet liiton antamiin arvioihin.

Tarve järjestäytymisasteen seurantaan kasvaa koko ajan. Järjestäytymisasteen merkitys on ollut korostuneessa roolissa, kun on määritelty työehtosopimusten yleissitovuutta.

EU:n työvoimatutkimuksessa kysytään järjestäytymistä. Työryhmälle Marja tehnyt oman koosteen asioista (liite 2). Tilastokeskus on poistanut tuoreimmasta kysymyslomakkeesta tätä koskevan kysymyksen, koska sille ei ole löytynyt käyttöä.

Työryhmä esittää, että EU-tövoimatutkimuksesta pyydetään (ostetaan) tilastoajat aikasarjalla 1984-1998 ammattiliittoon kuulumisesta ja toimialoittaisesta kehityksestä.

Työryhmä esittää, että SAK virallisella kirjeellä lähestyy Tilastokeskusta, että se palauttaa ammattiliittoon kuulumista koskevan kysymyksen em. kyselyyn.

Järjestäytymisasteen käsitteen määrittelyyn on kiinnitettävä jatkossa huomiota. Järjestäytymisasteen laskemisen perusteista sopiminen ja yhteisten määritelmien löytäminen voisi olla ensi askel.

3.4. Muita asioita

SAK:n olisi syytä pohtia uudelleen tutkimusvaliokunnan perustamista koordinoimaan liittojen tutkimustyötä ja seuraamaan mm. liittojen strategiatyötä ja siihen liittyvää selvitystyötä. Seurantaan liittyvät ja tutkimustyötä koskevat asiat on kirjattava toimitsijoiden toimenkuviin.

4. Järjestäytymistä edistävät rekisterit

4.1. Hyödynnettävät rekisterit (edellinen raportti)

Kooste keskustelussa mainituista rekistereistä:

- Katka –yritysrekisteriä
- BlueBookilla on yritys cd-rekisteri
- Leonian ja Benefectin rekisterit
- TT-Tiedolla on toimialarekisteri
- Työsuojelupiirillä on käytössään tilastokeskuksen rekisteri

Rekistereistä on vaikea koota yhtä yksittäistä, mutta neuvonnassa voisi käyttää rinnakkain 2 – 3 rekisteriä.

SAK:lle toimitettiin aiemmin työsuojeluhallinnon rekisteri. **Työryhmä esittää**, että tältä osin työympäristöosasto selvittää pikaisesti jatkon mahdollisuuden.

**LIITE 1. Kokouksien pöytäkirjat niiltä osin,
kun niissä on käsitelty tutkimusasioita**

1. kokous

JÄRJESTÄYTYMISKAMPANJAN ATK- JA TUTKIMUSALATYÖRYHMÄ

Aika ma 20.9. klo 9.30 – 11.00

**Selvitetään jo olemassaolevat rekisterit yrityksistä ja ammattialoista.
Ari kokoaa hänen käytössä olevat rekisterit listalle ja Heli selvittää Helenan kanssa.**

2. kokous

ATK-SOVELLUS JA TUTKIMUSTIETOTYÖRYHMÄ

Aika ke 10.6.1999 klo 9.00 – 11.30

2

Hyödynnettävät valmiit rekisterit

Keskusteltiin olemassaolevista työpaikka- ja toimialarekistereistä. Puu- ja erityisalojen liitto on käyttänyt Katka –yritysrekisteriä. BlueBookilla on yritys cd-rekisteri, Leonialla ja Benefectillä on jäsenmaksuperinnän kautta tiedossa ainakin tilittävät tahot, TT-Tiedolla on toimialarekisteri ja työsuojelupiirillä on käytössään rekisteri, jota päivitetään työpaikkatarkastuskäyntien jälkeen. Todettiin, että näistä rekistereistä on vaikea koota yhtä yksittäistä, mutta neuvonnassa voisi käyttää rinnakkain 2 – 3 rekisteriä.

SAK:lle toimitettiin aiemmin työsuojeluhallinnon rekisteri. Päätettiin tehdä tunnusteluja siitä, olisiko tämä jälleen mahdollista. Kutsutaan työsuojeluhallinnon edustajat paikalle keskustelemaan asiasta. Pyydetään mukaan myös Pertti T. Hyvönen, joka on pätkätyökampanjan aikana ollut yhteistyössä ko. tahon kanssa. Selvitetään myös muut mahdolliset yhteydet työsuojeluhallintoon.

...

4

Tutkimustieto

Todettiin, että tutkimustietoaiheeseen palataan kun Marja Erkkilä on paikalla. Keskusteltiin yleisesti siitä, että jäsenrekistereiden tieto pitäisi jollain tavalla saada tutkimustietoja varten käyttöön. Aiemmin on kerätty 15 liiton osalta tietoja samaan rekisteriin.

Tutkimusasioiden valmistelu

Lopputulema tässä vaiheessa Marjan kanssa oli:

- tutkimusasioihin paneudutaan marraskuun loppupuolella -
tähtäimessä tammikuun puolen välin takaraja
- asioita joita nostettaisiin esille:
 - a) miten liittojen rakennetietoja voitaisiin saada paremmin kokoon ja sitä kautta parempi kuva järjestäytymisen tilanteesta ja järjestäytymisen kohdentumisesta - aloitetaan siis näkökulmasta: miten liittoja voitaisiin tukea niiden järjestäytymistyössä, mitä välineitä siihen tarvitaan, mitä välineitä SAK voisi tuottaa yhdessä liittojen kanssa (ja liittojen tiedoilla)
 - b) järjestötutkimuksen kysymysasettelu
 - c) kootaan olemassaolovat rekisterit - konsultoidaan SAK:n informaatikkoa Helenaa tässä asiassa, eli pyydetään häntä kokoamaan olemassa olevia tietolähteitä, mm. tietokantoja ja CD-ROM-tulosteita (TÄMÄ OSITTAIN JO TEHTY, Nykänen-Hämäläinen)
 - d) missä tällä hetkellä tutkitaan ay-liikkeen toimintoja, rakenteita ja vaikutusmahdollisuuksia (mm. yliopistot)

Näin aluksi. Marja lupasi hoitaa kohdan d) -valmistelut. Itse lupasin hahmottaa kohtaa a). Kohta b) vaatii koko porukan paneutumista.

3. kokous

ATK- JA TUTKIMUSTIETO TYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika ma 18.10.99 klo 10.00 – 12.40

Jäsenrakennetietokanta

Tutkijat tarvitsevat käyttöönsä SAK:laisista liitoista yhteisen jäsenrakenteen kokoavan tietokannan. Pitäisi miettiä, mitkä edellytykset on sille, että kaikki tiedot olisivat yhdessä ja miten liitot vastaavasti hyötyisivät käytettävissä olevasta tiedosta. Tilastokeskusten tietojen soveltaminen SAK:laiseen rekisteriin vaatii jo enemmän. Enemmän voitaisiin käyttää hyödyksi tilastokeskuksen rekisterejä, jos mahdollista, siihen minne aloille on muodostumassa uusia työpaikkoja, uusien alojen syntymistä ym.

Ari tekee pohjaehdotuksen jäsenrakennetietokannan tekemiseksi Marjan ja Maijan kanssa yhdessä. Kommentit ovat hyödyllisiä jo etukäteen. Kun ehdotus valmistuu, niin se laitetaan koko porukalle kommentoitavaksi. Kaikkia liittoja ei voida saada samaan jäsenrekisterijärjestelmään, mutta pohditaan vaihtoehtoja näiden yhdistämisestä tutkimuskäyttöön.

Keskusteltiin sopimusalakoodin käyttöä ja vertailtavuutta eri liittojen välillä. Lisäksi todettiin, että tietojen päivittäminen on sen verran hidasta, että tietojen todellisuus ei ole oikea. Tosin se on suuntaantava.

4. kokous - ei tutkimusasiaa

5. kokous

ATK-SOVELLUS –JA TUTKIMUSTIETOTYÖRYHMÄ

Aika	ma 17.12.99 klo 10.00 – 11.20	
Paikka	SAK, kh. 4	
Läsnä	Ari Myllyviita	puheenjohtaja
	Marja Erkkilä	
	Heli Nykänen	sihteeri

1

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.15.

2

Jäsentilastoaineisto

Strategisen tiedon saanti - asia oli esillä jo ATK-loppuraportissa. Aluetoiminnan kehittämisessä faktatiedon olemassa

SAK:n säännöissä sovittu (7§), että tilastointiin on osallistuttava.

Pyydetään Maija selvittämään kustannukset budjettikirjauksia varten.

3

Järjestötutkimus 2000

Rakenneselvitys - liitoilta pyydetty laaja selvitys mm. järjestäytymisasteesta, jopa sopimusaloittain.

Ympäristöanalyysi. Helinin Jyrkin kooste.

Laadullinen osio. Yhdeksän liittoa mukana. Haetaan liiton strategioita, valmiuksia ja toimet muutostilanteissa.

Työryhmä esittää raportissa, että SAK:ssa seurataan säännöllisesti (nimetään vastuuhenkilö ja raportointitapa) työelämän muutosarvioita, liittojen strategioita ja niiden omia muutosarvioita. Tärkeä osa SAK:n tulevaisuuden edunvalvontaa ja ennakoivaa edunvalvontaa on tietämys näistä asioista.

Jäsentutkimus lähtee liikkeelle tammikuun toisella viikolla. Kyseessä on yli 16.000 kappaleen otos (-84 sama). Käytiin läpi kampanjan kannalta kiinnostavia kysymyksiä.

Työryhmä esittää raportissa, että järjestötutkimuksesta tuotetaan osatutkimukset nuorten ja ikääntyneiden osalta. Erityisesti nuorten osio on kampanjan kannalta tärkeä.

4

Järjestäytymisasteen seuranta

Työministeriössä tuotettu aineistoa. Ne ovat viimeksi perustuneet liiton antamiin arvioihin.

Tarve järjestäytymisasteen seurantaan kasvaa koko ajan. Järjestäytymisasteen

EU:n työvoimatutkimuksessa kysytään järjestäytymistä. Marja tehnyt oman koosteen asioista (liite).

Työryhmä esittää raportissa, että EU-työvoimatutkimuksesta pyydetään (ostetaan) tilastoajat aikasarjalla 1984-1998 ammattiliittoon kuulumisesta ja toimialoittaisesta kehityksestä.

Työryhmä esittää raportissa, että Tilastokeskus palauttaa ammattiliittoon kuulumista koskevan kysymyksen em. kyselyyn.

Järjestäytymisasteen käsitteen määrittelyyn kiinnitettävä huomiota.

5

Muita asioita

SAK:n olisi syytä pohtia uudelleen tutkimusvaliokunnan perustamista koordinoimaan liittojen tutkimustyötä ja seuraamaan mm. liittojen strategiatyötä ja siihen liittyvää selvitystyötä. Seurantaan liittyvät ja tutkimustyötä koskevat asiat on kirjattava toimitsijoiden toimenkuviin.

5

Seuraava kokous

Aikaisemman päätöksen mukaisesti perjantaina 14.1.2000 klo 10.00.

6

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.20.

Ari Myllyviita

Heli Nykänen

Liite 2.

Työvoimatutkimuksien järjestäytymistä koskevien kysymysten kooste

(Marja Erkkilä)